

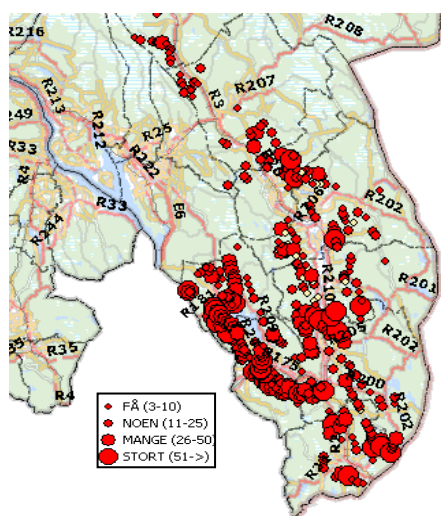
INFORMASJON TIL SKOGEIERNE:

OVERVÅKNING OG TILTAK VED ANGREP AV GRANBARKBILLER I HEDMARK 2011

Økt billebestand

Gjennom 2009-10 mottok Fylkesmannen flere meldinger enn normalt om granskog angrepet og drept av barkbiller. Næringsorganisasjonene har bekreftet det samme. Vi ber nå skogeierne å følge ekstra godt med i skogen sin i forhold til angrep fra granbarkbiller.

Registrering fra fly høsten 2010

Kommunene fra Stor-Elvdal og sørover har vært oppe i fly, vurdert situasjonen og kartfestet døde trær.

Kartfestingen har neppe klart å fange opp alle steder gran er drept av barkbillene. Det er derfor *viktig at skogeierne befører aktuelle områder av skogene sine*. Dette er ofte flatekanter, eldre granskog på middels og høy bonitet, gjerne nord- og østvendte lisider og arealer med gran der sunnheten generelt er dårlig.

Det er opprettet et eget nettsted der man kan lese om skader på skog eller rapportere om slike, www.skogskader.no. Det er viktig at skogeier gir informasjon til landbrukskontoret/skogbruksansvarlig i kommunen om slike skogskader.

Kartet viser barkbilleangrep i Hedmark som antall døde trær per punkt.

Sverming og angrep

Foto: Göran Liljeberg

Den voksne granbarkbilleren er kun 6 mm lang.

Granbarkbillene overvintrer i hovedsak nede i bakken. Ved ca 20 varmegrader i lufta, eller rundt midt i mai, flyr billene og drar på leit etter nye steder de kan pare seg og legge egg, de *svermer*. Oftest slår de seg til på svekkede trær som vindfall eller i trær med redusert veksterlighet. Om billebestanden er stor kan de også angripe friske trær. Været i svermeprosessen er med å påvirke hvor store angrepene blir.

Foto: D. Lupastean, Univ. Suceava, Romania

Typisk gangsystem av granbarkbille mellom barken og veden.

Foto: M. Zubrick, For. Res. Inst., Slovakia

Billene dreper ofte grupper av trær.

Foto: D. Lupastean, Univ. Suceava, Romania

Boremel på trestammen.

Anbefalte tiltak

Det viktigste tiltaket skogeier gjør er å følge med i egen skog. **Søk og plukk** er et vanlig tiltak. Ta utgangspunkt i områder med fjorårsangrep med døde grantrær. Let opp levende trær som er angrepet, hogg dem og få de ut av skogen mens billene fortsatt er under barken (dvs. i perioden fra hovedflukten er ferdig normalt i siste del av mai, med egglegging under barken, til neste generasjon biller forlater treet i juli/august). *Vær oppmerksom på at det kan være vanskelig å se ferske angrep. Lyst, brunt boremel ved rothalsen er et sikkert tegn, se bildet under.* Allerede døde trær er **ikke** ynglested når billene svermer. Om sommeren blir ekstra varm og tørr, kan billene sverme to ganger, en såkalt "søstersverming".

Foto: D. Lupastean, Univ. Suceava, Romania

Hvis du har avvirket billeskadet tømmer i vinter er det viktig at også nabobestand vies oppmerksomhet. Barkbillene overvinter i bakken, og vil dermed sannsynlig fortsatt sverme i området.

For at effekten skal bli optimal må virket være transport ut av skogen senest **15. juli**. Gran hogd i juli, skal ut i løpet av 4 uker.

Der skogeier ikke selv har mulighet til å gjennomføre søk og plukk aktiviteter, er det viktig å ta kontakt med kommunen eller din tømmerkjøper/skogbruksleder.

Andre tiltak

- Fangsttrær**, helst stående fangsttrær i grupper påsatt dispensere med feromoner (lukkestoffer) kan være aktuelt hvis hogsten må skje før billens sverming. Vurder plassering av fangsttrær – virket skal også ut av skogen! Dette bør skje i samråd med kommune eller tømmerkjøper. En tømmervelte med feromon-dispensere kan også fungere som "billefelle", men må også transporteres ut av skogen innen 15.juli.
- Skoghygiene!** Fjerne ferske vindfall og annet virke (bult, stammer og grove toppe) til riktig tid. Bør ikke ligge mer enn 0,5 kubikkmeter ferskt hogstavfall el. vindfall per dekar, med diameter over 12-14 cm.
- Velteskrelling.** Ta bort topplaget (3 øverste virkeslaga) på store tømmervelter etter sverming. Virket skal kjøres bort seinest 15. juli.
- Billefeller med feromoner anbefales kun for overvåkning.

Verditap på tømmer

Det er viktig å få ut virket i tide! Virke av billeangrepet gran som ikke kan leveres til skur og massevirke, må leveres som tørrgran/energivirke eller biovirke. Prisforskjellen eller tapet er fra ca 150-300 kr/m³.

Regelverket

I følge lovverket (*Forskrift om bærekraftig skogbruk, kap 4. Tiltak mot skader på skog*) skal skogeier sørge for at nødvendige hogster og oppryddingstiltak m.v. blir gjennomført så raskt som mulig. Fokus på god skoghygiene er ekstra viktig i tider med økt risiko for billeangrep. Det er derfor viktig at bult og grove toppe blir tatt ut av skogen. Det samme gjelder vindfall. *Ved fare for større skader kan kommunen pålegge skogeier hogst og uttransport av virke.*

Ta kontakt

For mer informasjon, og annen bistand, ta kontakt med skogbruksansvarlig i kommunen eller din lokale skogbruksleder/tømmerkjøper.